

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

**Ректор Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

Губерський Л. В.

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

на здобуття ступеня вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-наукова програма – «Корпоративні фінанси»

Форма навчання – денна

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

«УХВАЛЕНО»

**Вченою радою економічного факультету
протокол № 8 від 21 січня 2020 року
Голова вченої ради економічного факультету
проф. Ігнатюк А. І.**

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

на здобуття ступеня вищої освіти – магістр

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітньо-наукова програма – «Корпоративні фінанси»

Форма навчання – денна

Гарант програми

О. В. Любка

**Завідувач випускової кафедри
(кафедри фінансів)**

І. О. Лютий

Київ – 2020

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА.....	3
2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	5
2.1. Фінанси.....	5
2.2. Гроші та кредит.....	10
2.3. Фінансовий ринок	15
2.4. Фінанси підприємств.....	19
2.5. Міжнародні фінанси.....	24

1. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Вступні випробування мають за мету з'ясувати рівень засвоєння теоретичних знань абітурієнтами, оцінити їх аналітичні здібності та навички, що відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики бакалавра з фінансів та виявити достатність рівня підготовки до навчання в магістратурі на здобуття освітнього рівня «магістр» за спеціальністю 072 "Фінанси, банківська справа та страхування".

Метою вступного іспиту до магістратури зі спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" є формування контингенту студентів, найбільш здібних до успішного опанування дисциплін означеної спеціальності шляхом оцінки знань та навичок абітурієнтів за напрямками професійно-орієнтованої діяльності бакалавра.

Вимоги до здібностей і підготовленості вступників. Оволодіння системою знань, що відповідають вимогам освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" передбачає, що вступники повинні вільно володіти державною мовою, мати здібності до оволодіння знаннями та навичками в галузі фундаментальних та професійно орієнтованих економічних дисциплін, мати схильність до наукових досліджень.

Характеристика змісту програми вступного іспиту. Іспит має комплексний характер і базується на провідних навчальних дисциплінах, що формують знання та уміння бакалавра і визначають рівень його кваліфікації. Програма іспиту є міждисциплінарною, охоплює основну проблематику навчальних дисциплін, що вивчають студенти в межах навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» і включає такі модулі:

Модуль 1. Фінанси

Модуль 2. Гроші та кредит

Модуль 3. Фінансовий ринок

Модуль 4. Фінанси підприємств

Модуль 5. Міжнародні фінанси

Основними критеріями при оцінюванні знань студента під час іспиту виступають: знання навчального матеріалу дисципліни; вміння виділяти істотні положення навчальної дисципліни; вміння формулювати конкретні положення навчальної дисципліни; уміння застосовувати теоретичні знання для аналізу конкретних економічних ситуацій та вирішення прикладних проблем.

Порядок проведення вступних випробувань визначається «Правилами прийому до Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2019 році».

Формою проведення вступного іспиту до магістратури зі спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" за освітньою програмою «Корпоративні фінанси» є письмовий екзамен.

Критерії оцінювання. Знання та вміння, продемонстровані абітурієнтом на вступному іспиті зі спеціальності, оцінюються за 200-бальною шкалою.

Іспит за фахом може складатися з двох частин:

I. тестова частина – максимальна оцінка за правильно виконане завдання – 100 балів;

II. варіативна / творча / аналітична – максимальна оцінка за правильно виконане завдання – 100 балів.

Мінімальна позитивна оцінка за іспит з фаху становить 100 балів.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. ФІНАНСИ ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1.1. Економічна природа і призначення фінансів

Виникнення та розвиток фінансів. Фінанси як економічна категорія. Призначення, функції та ознаки фінансів. Фонди фінансових ресурсів. Фінансові ресурси підприємств, громадян та інших суб'єктів економічної діяльності. Роль фінансів на макро- та мікрорівні.

Тема 1.2. Фінансова система

Економічний зміст і структура фінансової системи. Правова та організаційна основа фінансової системи. Органи управління фінансами та їх функції. Ознаки структуризації фінансової системи. Види фінансових систем. Державні фінанси; фінанси підприємств і організацій; фінанси домогосподарств; страхові та резервні фонди; фінансовий ринок; міжнародні фінанси. Форми і методи створення, розподілу і використання фінансових ресурсів.

Тема 1.3. Фінансова наука

Предмет та зміст фінансової науки. Мета, задачі та функції фінансової науки. Форми та методи створення та використання фондів фінансових ресурсів для задоволення загальнодержавних потреб. Фінансова наука як складова соціально-економічних наук. Історичний аспект становлення та розвитку фінансової науки.

Тема 1.4. Фінансова політика і фінансова безпека

Фінансова політика держави. Заходи, методи, форми організації та використання фінансів для забезпечення економічного і соціального розвитку суспільства. Основна мета та завдання фінансової політики. Фактори, що визначають фінансову політику уряду. Сучасна бюджетно-податкова політика Система мобілізації фінансових ресурсів та її використання для задоволення різноманітних потреб держави, підприємницьких структур і населення.

Правова основа та напрями реалізації фінансової політики. Внутрішня та зовнішня фінансова політика. Принципи фінансової політики, форми і методи її реалізації. Поняття фінансової безпеки держави, критерії її визначення.

Тема 1.5. Фінансовий механізм

Форми і методи фінансового механізму. Складові фінансового механізму. Фінансове планування й прогнозування, фінансові показники, нормативи, ліміти й резерви, стимули й санкції, система управління фінансами. Фінансові інструменти: штрафи, пільги, фінансові нормативи, ліміти й резерви. Фінансове регулювання та фінансове забезпечення.

Тема 1.6. Фінансове планування і прогнозування

Необхідність та сутність фінансового планування. Основна мета та функції фінансового планування. Методи фінансового планування. Види фінансових планів. Організація фінансового планування. Принципи фінансового планування та прогнозування. Необхідність та зміст фінансових балансів в економічній системі держави.

Тема 1.7. Державні фінанси

Державні фінанси як складова частина фінансової системи держави. Призначення державних фінансів. Методи і форми мобілізації фінансових ресурсів у розпорядження держави. Складові державних фінансів: державний бюджет, централізовані фонди соціального страхування, фінанси підприємств і організацій державної форми власності, державний кредит, державні страхові та резервні фонди.

Сфера функціонування державних фінансів. Фінанси підприємств державної власності. Державний бюджет України як основний інструмент державного регулювання економічного й соціального розвитку. Місцеві бюджети у фінансовому забезпеченні розвитку регіонів. Страхові та резервні фонди держави. Державний кредит та збалансованість бюджету. Фінансові моделі “держави добробуту” різних країн.

Тема 1.8. Бюджет і бюджетна система

Економічна сутність, призначення та ознаки бюджету. Бюджетний устрій та типи бюджетних систем. Структура та принципи побудови бюджетної системи України. Правова основа бюджетної системи. Бюджетний процес та бюджетна класифікація. Дефіцит бюджету. Децентралізація бюджетної системи. Бюджетна політика ЄС: сучасні ознаки.

Тема 1.9. Місцеві фінанси

Місцеві фінанси як важлива ланка фінансової системи держави. Форми мобілізації доходів і здійснення витрат місцевими органами самоврядування. Система фінансових відносин між місцевими та державним бюджетами. Види міжбюджетних трансфертів та порядок їх розрахунку.

Тема 1.10. Податки і податкова політика

Економічна сутність, ознаки та функції податків. Основні елементи податків. Класифікація податків: державні та місцеві; прямі та непрямі податки, податки з юридичних та фізичних осіб. Механізм нарахування та сплати податку на додану вартість, акцизного податку, податку на прибуток підприємств, податку на доходи фізичних осіб, екологічного податку, місцевих податків і зборів. Зміст та призначення податкової політики.

Тема 1.11. Фінанси підприємств

Фінанси підприємств як самостійна й особлива сфера функціонування фінансів. Специфіка організації та принципи реалізації фінансів підприємств.

Сутність і зміст фінансів підприємств. Доходи та витрати підприємств. Фінансовий результат.

Фінансові ресурси підприємств. Дивідендна політика підприємств. Податкова політика підприємств. Оцінка фінансового стану підприємств, санація та банкрутство.

Тема 1.12. Фонди фінансових ресурсів цільового призначення

Фонди фінансових ресурсів цільового призначення як самостійна ланка фінансової системи. Необхідність створення та функціонування фондів фінансових ресурсів цільового призначення. Принципи організації централізованих фондів фінансових ресурсів. Джерела формування та використання коштів Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування, Фонду соціального страхування на випадок безробіття. Шляхи вдосконалення системи загальнообов'язкового та недержавного соціального страхування.

Тема 1.13. Фінансове забезпечення соціальних гарантій населенню

Соціальні гарантії як обов'язковий елемент економічної системи держави. Форми соціальних гарантій. Джерела фінансового забезпечення соціальних гарантій. Стан й розвиток системи соціальних гарантій в Україні.

Тема 1.14. Страхові та резервні фонди фінансових ресурсів

Страховання як специфічна ланка фінансової системи. Страхові фонди, страховики, страхувальники, об'єкт страхування, страховий ризик, страховий випадок, страхова сума, страхове відшкодування, страховий платіж, страховий тариф. Фінансові аспекти соціального страхування.

Тема 1.15. Державний кредит і державний борг

Сутність та форми державного кредиту. Державний борг та його економічно обґрунтуванні межі. Форми державного кредиту. Ефективність використання державних запозичень. Поняття: конверсія, консолідація, уніфікація, обмін облігацій за регресивним співвідношенням, відстрочення погашення і анулювання позики. Державний борг України та механізм його обслуговування. Боргова політика уряду та сучасні методи реструктуризації державної заборгованості.

Тема 1.16. Фінансовий ринок

Фінансовий ринок як обслуговуюча ланка фінансової системи держави. Принципи та функції фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Необхідність, призначення, внутрішня структура складових фінансового ринку. Валютний ринок; ринок кредитів; ринок цінних паперів; ринок фінансових послуг. Інструменти та операції на фінансовому ринку.

Тема 1.17. Фінансовий контроль

Зміст та принципи фінансового контролю. Функції, методи та види фінансового контролю. Основні елементи системи фінансового контролю,

тенденції її розвитку. Органи виконавчої та законодавчої влади, що здійснюють фінансовий контроль.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В.Д. Державні фінанси: [навчальний посібник] / В.Д. Базилевич, Л.О. Баластрик]; за заг. ред. Базилевича В.Д. – К.: Атіка, 2002. – 368 с.
2. Бюджетний процес в Україні: стан та проблеми інституційного забезпечення: [монографія] / [З.С. Варналій, Т.В. Бугай, С.В. Онищенко]. – Полтава: ПолтНТУ, 2014. – 270 с.
3. Варналій З.С. Податкова система: [підручник] / З.С. Варналій, М.В. Романюк. – К.: Знання України, 2019. – 567 с.
4. Василик О.Д. Теорія фінансів: [підручник] / О.Д. Василик. – К.: НІОС, 2001. – 416с.
5. Гридчина М.В. Фінанси. (Теоретичні основи) / М.В. Гридчина, Ю.Л. Субботович. – К., 2004. – 312 с.
6. Державне бюджетування в Україні: сутність та основні детермінанти / [З.С. Варналій, К.В. Коваленко, С.В. Онищенко, І.В. Савич]; за ред. З.С. Варналія. – К.: Знання України, 2016. – 395 с.
7. Державні фінанси в умовах демократії: Вступ до фінансової науки: пер. с нем. / Шарль Бланкарт; Под общ. рук. С.І. Терещенко, О.О. Терещенко. – К.: Либідь, 2000 . – 654 с.
8. М. Бунге: сучасний дискурс / за ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2005. – 697 с. – (Славетні постаті).
9. Місцеві фінанси: [підруч.] / за ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2015. – 448 с.
10. Національні фінанси: [підручник] / [В.І. Грушко, О.С. Наконечна, О.Г. Чумаченко]; за ред. В.І. Грушка; ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК". – К.: ВНЗ "Ун-т економіки та права "КРОК", 2017. – 656с.
11. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія) / В.М. Опарін. – К.: КНЕУ, 2008. – 240 с.
12. Податкова система: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [І.О. Лютий, Л.М. Демиденко, М.В. Романюк та ін.]; за ред. І.О. Лютого. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.
13. Рожко О.Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку: [монографія] / О.Д. Рожко. – К.: Вид-во Ліра-К, 2016. – 360 с.
14. Стоян В.І. Казначейська система: [підручник] / [В.І. Стоян, О.С. Даневич, М.Й. Мац]; за заг. ред. А.І. Крисоватого. – 3-тє вид., змін. і доповн. – К.: ЦУЛ, 2014. – 868 с.
15. Фінанси. Підручник / [І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.]; за ред. І.О. Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2017. – 728 с.
16. Фінанси: [підручник] / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – К.: Знання, 2012. — 687 с.
17. Фінансово-економічна грамотність: Підручник: у 2 частинах / авт. кол.; за редакцією д-ра екон. наук, проф. Жихор О.Б., д-ра екон. наук, проф.

Димченко О.В. – К.: Кондор, 2017. – Частина 1.: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. – 800 с.

2. ГРОШІ ТА КРЕДИТ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 2.1. Економічна природа, сутність та функції грошей

Товарне виробництво як об'єктивна умова виникнення грошей. Розвиток засобів виробництва, спеціалізація та кооперація праці як об'єктивні умови виникнення товарообміну. Поняття товару-еквіваленту. Якості, які повинен мати товар-еквівалент. Використання дорогоцінних металів в товарообміні. Історія та еволюція грошей. Розвиток держави та карбування грошей. Металеві гроші. Історія виникнення монетного обігу. Еволюція грошового обігу на території України. Масштаб грошової одиниці. Номінальна та реальна вартість грошової одиниці, сеньйораж. Повноцінні та неповноцінні гроші. Виникнення паперових грошей. Причини витіснення з грошового обігу повноцінних грошей паперовими. Сутність і функції грошей. Вартість грошей. Купівельна спроможність грошей та рівень цін. Гроші як засіб обігу. Гроші як засіб накопичення. Гроші як засіб платежу та виникнення кредитних грошей. Закони грошового обігу.

Тема 2.2. Теорії грошей, їх еволюція та практика використання

Структурно-логічна схема розвитку монетарної теорії. Основи теорії грошей: предмет дослідження, базові категорії, основні дискусійні питання. Теорії грошей як складові економічних теорій. Ускладнення взаємозв'язку між суб'єктами грошових відносин та спроби їх вирішення в теоріях грошей. Перші теоретичні погляди на суть грошей в Стародавній Греції. Розвиток теорії грошей у вченні меркантилістів. Ранній меркантилізм У.Стаффорда та Г.Скаруффі. Гроші в формуванні "системи торгівельного балансу" в працях представників пізнього меркантилізму в XVI-XVII ст. Зародження кількісної теорії грошей в роботах Ж.Бодена, Дж.Локка, Д.Юма. Розвиток теорії грошей представниками англійської класичної політичної економії: В.Петті, А.Смітом, Д.Рікардо. Розвиток теорії грошових відносин в працях К.Маркса.

Передумови виникнення кількісної теорії грошей: класична теорія виробництва, сукупного попиту та зайнятості. "Рівняння обміну" Ірвінга Фішера та основні висновки щодо закономірностей попиту на гроші. Кембриджська версія кількісної теорії: особливості підходу до дослідження попиту на гроші. Визначення ставки відсотку у класичній моделі.

Основні принципи концептуального підходу Джона М. Кейнса до теорії грошей. Порівняльні якості грошей і боргових цінних паперів як засобів збереження вартості. Мотиви утримання готівки. Визначення попиту на гроші через "переваги ліквідності". Трансакційний мотив утримання готівки: фактори що його визначають. "Перевага ліквідності" при формуванні страхового запасу. Механізм формування спекулятивного запасу готівки. Кейнсіанська функція попиту на гроші. Особливості монетаристського М. Фрідмена підходу до дослідження попиту на гроші. Обґрунтування слабкої чутливості попиту на гроші до ставки відсотку. Принцип "нейтральності грошей". Проциклічний характер швидкості обігу грошей. Основні засади теорії "портфельного вибору". Основні фактори, що визначають попит на активи. Принципи

формування оптимального портфелю заощаджень. Сучасні теорії грошей. Неокейнсіанська теорія грошей. Використання теорії переваг ліквідності у фінансовому менеджменті. Неокласичний та кейнсіанський синтез. Гіпотеза раціональних очікувань і формування нової класичної моделі. Сучасна кейнсіанська теорія раціональних договорів. Сучасні модифікації неокейнсіанської теорії грошей. Теорія раціонального циклу ділової активності.

Тема 2.3. Механізм встановлення рівноваги на грошовому ринку

Основні суб'єкти, що визначають обсяг пропозиції грошей. Поняття грошової бази та її складові. "Рівняння банківських резервів" та структура грошової бази з точки зору джерел формування.

Політика обов'язкових резервів: призначення та основні параметри. Кредитна діяльність центрального банку. "Урядове обмеження" та вплив фінансування дефіциту бюджету на грошову пропозицію. Поняття флоту та його вплив на пропозицію грошей. Операції рефінансування: кредитні аукціони, ломбардний кредит, операції РЕПО, дисконтні (облікові) позики. Організація операцій на "відкритому ринку". Поняття власної грошової бази та ступінь керованості грошової пропозиції. Вплив депозитних операцій на загальну суму грошових засобів у банківській системі. Основні операції депозитних інститутів, що змінюють пропозицію грошей. Ефект мультиплікації депозитів. Простий депозитний мультиплікатор. Додаткові фактори, що впливають на мультиплікацію депозитів. Грошовий мультиплікатор M1. Чинники, які викликають зміни складових грошового мультиплікатора. Основні форми кривої грошової пропозиції.

Поняття "попит на гроші". Теоретичні моделі попиту на гроші. Трансакційний попит на гроші та попит на гроші з боку активів. Фактори, що визначають попит на гроші.

Зміст рівноваги на грошовому ринку. Рівноважна процентна ставка. Вплив "ефекту доходу" та "ефекту рівня цін" на рівноважну процентну ставку. Вплив зміни пропозиції грошей на стан рівноваги: кейнсіанський підхід. Монетаристська концепція впливу грошової пропозиції: ефекти ліквідності, доходу, рівня цін та очікуваної інфляції. Співвідношення ефектів зміни пропозиції грошей та характер впливу змін у грошовій пропозиції на рівновагу на грошовому ринку.

Тема 2.4. Грошово-кредитна політика та механізм її реалізації

Теоретичні засади та сутність грошово-кредитної політики. Цілі грошово-кредитної політики та їх ієрархія. Концепції грошово-кредитної політики в економічних теоріях та моделі їх використання в країнах ринкової економіки. Вибір проміжного орієнтиру грошово-кредитної політики: номінальна процентна ставка, грошова маса, номінальний доход – дискусії щодо прийнятності. Механізм реалізації грошово-кредитної політики в Україні. Гроші та кредит в механізмі грошово-кредитної політики. Інструменти грошово-кредитної політики. Роль НБУ в реалізації грошово-кредитної політики та стабілізації грошово-кредитного ринку. Банківський нагляд.

Грошово-кредитна політика як фактор економічного зростання. Стабільність національної грошової одиниці - основна мета грошово-кредитної політики. Проблеми державного боргу. Валютна політика як складова грошово-кредитної політики НБУ. Міжнародні фінансові інститути та їх вплив на грошово-кредитний ринок в Україні.

Тема 2.5. Сутність та функції кредиту

Походження кредиту. Загальні передумови та економічні чинники, що обумовлюють необхідність кредиту. Економічна природа кредиту. Сутність та структура кредиту. Теоретичні концепції кредиту. Натуралістична та капіталотворча теорії кредиту. Теорії банківського кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування. Основні ознаки кредитних відносин. Основні функції кредиту та роль кредиту у ринковій економіці. Економічні межі кредиту. Позичковий процент. Кредит у ринковій економіці.

Тема 2.6. Форми та різновиди кредиту

Форми та види кредиту. Методологічні підходи до класифікації форм і видів кредиту. Характеристика основних видів кредиту. Міжгосподарський кредит, комерційний кредит, банківський кредит, державний кредит та інші. Сутність та особливості лізингу як форми кредиту. Фірмові кредити. Франчайзинг у системі фірмового кредитування. Облігаційні кредити. Сутність та класифікація банківських кредитів. Кредити небанківських фінансових посередників. Факторинг як специфічна форма обслуговування дебіторської заборгованості.

Тема 2.7. Кредитна система та банківська справа в Україні

Сутність та структура кредитної системи. Банківська система: сутність, принципи побудови, структура та її роль у фінансовому посередництві. Парабанківська система, її характеристика. Характеристика супрабанківської системи. Статус та функції НБУ. Тенденції розвитку кредитної системи України у сучасних умовах. Фінансові посередники на ринку позичкових капіталів в Україні. Центральний банк у системі фінансового посередництва. Принципи організації та основні функції НБУ. Сучасні тенденції розвитку банківської справи в Україні.

Тема 2.8. Теоретичні основи діяльності комерційних банків

Комерційні банки у структурі банківської системи України. Нормативно-правове забезпечення діяльності комерційних банків в Україні. Сутність, функції та класифікація комерційних банків. Організаційні основи діяльності комерційних банків в Україні. Засновники комерційних банків. Вимоги до капіталу комерційних банків, його структура. Операції комерційних банків. Активні та пасивні операції комерційних банків. Комісійно-посередницькі операції комерційних банків. Вимоги до діяльності комерційних банків в Україні. Ліцензування та реєстрація комерційних банків. Регулювання

банківської діяльності в Україні. Економічні та адміністративні методи регулювання банківської діяльності в Україні.

Тема 2.9. Сутність та структура грошово-кредитної системи

Сутність та механізм функціонування грошово-кредитної системи. Закономірності еволюції грошових систем. Генуезька валютна система. Бреттон-Вудська валютна система. Ямайська валютна система. Процес формування грошово-кредитної системи у зарубіжних країнах. Призначення та структура грошово-кредитної системи. Види грошових систем та їх еволюція. Елементи грошової системи. Структура кредитних систем у зарубіжних країнах. Сучасні тенденції розвитку грошово-кредитних систем зарубіжних країн в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Банківська справа: [підручник] / І.О. Лютий, А.С. Криклій, В.І. Міщенко, С.В. Науменкова, Н.І. Версаль. – К.: Видавництво «Київський університет», 2009. – 384 с.
2. Боринець С.Я. Теорія та практика світових фінансів / С.Я. Боринець. – К.: ВПЦ «Київський університет». – 2016. – 350 с.
3. Версаль Н.І. Теорія кредиту: [навчальний посібник] / Н.І. Версаль, Т.В. Дорошенко Т.В. – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 483 с.
4. Гальчинський А. Теорія грошей: [навч. посібник] / А.Гальчинський. – К.: Основи, 2001. – 411 с.
5. Гроші та кредит: [навч. посіб.] / [М. І. Крупка та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2010. - 406 с.
6. Гроші та кредит: [підручник] / [І.О. Лютий, О.В. Любка, О.Д. Рожко]. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2010. – 559 с.
7. Гроші та кредит: [підручник] / [М. І. Савлук, Мороз А.М., Лазепко І.М. та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Савлука; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – 6-те вид., переробл. і допов. – К.: КНЕУ, 2011. – 590 с.
8. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія і практика: [навч. посіб.] / Д.І. Коваленко, В.В. Венгер. – К: «Центр учбової літератури», 2013. – 578с.
9. Колотуха С.М. Гроші та кредит: [навч. посіб.] / С.М. Колотуха, С.А. Власюк. – К.: Знання, 2012. – 495 с.
10. Лагутін В.Д. Гроші та грошовий обіг: [навч. посіб.] / В.Д. Лагутін. – К.: Знання, 2002. – 199 с.
11. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг. [навч. посібник] / С.В. Науменкова С.В. Міщенко. – К.: Знання, 2010. – 532 с.
12. Фінанси, гроші та кредит: [навч. посібник.] / [К.Д. Гурова, О.Л. Шелест, І.В. Колупаєва]. – Х.: Світ Книг, 2015. – 672 с.

13. Фінанси: [підручник] / [І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.]; за ред. докт. екон. наук І.О. Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2017. – 728 с.
14. Фінансово-економічна грамотність: підручник [у 2 частинах] – Ч. – 2: Банківська система України, загальні поняття про облік, аудит та економічний аналіз в умовах ринкової економіки / [Жихор О.Б., Лютий І.О., Варналій З.С. та ін.], за ред. докт. екон. наук О.Б. Жихор. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2018. – 440 с.

3. ФІНАНСОВИЙ РИНОК ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 3.1. Фінансовий ринок, його призначення і основи організації

Об'єктивна необхідність фінансового ринку, його сутність і значення. Структура та функції фінансового ринку. Класифікація фінансових ринків. Фінансові інструменти, що забезпечують перерозподіл фінансових ресурсів серед учасників ринку. Характеристика фінансових інструментів та механізм їх оцінки.

Тема 3.2. Основні фінансові інструменти

Поняття цінних паперів. Види цінних паперів, специфічні особливості окремих видів цінних паперів. Емітенти окремих видів цінних паперів. Цінні папери, що перебувають в обігу в Україні. Облігації - інструмент позики. Види облігацій, корпоративні та державні облігації. Облігації зовнішніх та внутрішніх позик, муніципальні облігації. Визначення та види акцій. Характеристика простих та привілейованих акцій. Вартість акції та оцінка акціонерного капіталу. Акціонерні товариства - емітенти акцій, відкрита підписка на акції. Інновації на ринку фінансових інструментів. Американські та європейські депозитарні розписки.

Тема 3.3. Похідні фінансові інструменти

Визначення та суть строкових угод. Історія виникнення та розвитку ринку строкових угод. Види строкових угод. Визначення та види ф'ючерсів. Механізм укладання ф'ючерсних угод. Роль клірингових палат в торгівлі ф'ючерсами. Основні принципи ціноутворення у ф'ючерсних та форвардних контрактах.

Хеджування за допомогою ф'ючерсів та ризику при хеджуванні. Укладення строкових угод на Українській міжбанківській валютній біржі. Визначення та види форвардних угод. Відмінності між ф'ючерсами та форвардами. Угоди про форвардні процентні ставки. Форвардні угоди з купівлі-продажу валюти.

Визначення та види опціонів. Поняття премії та страйкової ціни. Дохідність опціонів, ціноутворення в опціонах. Угоди "кеп", "флор", "колар" та варанти. Суть та види свопів. Процентні, валютні свопи та свопи активів. Управління процентним та валютним ризиками за допомогою строкових угод.

Тема 3.4. Ризик та дохід

Визначення та види процентних ставок. Структура ринкових процентних ставок. Визначення процентної ставки з врахуванням інфляції та ризику неповернення. Поняття та основні види ризиків. Кількісна оцінка ризику. Основні види фінансових ризиків.

Механізм оцінки фінансових активів. Оцінка ринкової вартості та доходності облігації. Фактори, що визначають ринкову вартість акції. Методи оцінки акцій: дивідендний метод, "дійсної вартості акції", "ринкової оцінки активів" та метод CAPM.

Теорія портфелю. Основні принципи формування портфелю цінних паперів. Диверсифікація портфелю, побудова ефективного портфелю. Теорія ринку капіталів.

Тема 3.5. Поняття та класифікація фінансового посередництва

Сутність фінансових посередників та їх функції. Класифікація фінансових посередників. Суб'єкти банківської системи. Небанківські фінансово-кредитні інститути. Контрактні фінансові інститути. Посередники депозитарно-клірингової системи.

Тема 3.6. Діяльність інститутів спільного інвестування на фінансовому ринку

Місце та роль інститутів спільного інвестування в інвестиційних процесах. Типи інвестиційних компаній. Механізми формування і використання фінансових ресурсів в інвестиційних компаніях різних типів. Вітчизняні інститути спільного інвестування. Державне регулювання діяльності інвестиційних компаній.

Тема 3.7. Діяльність комерційних банків та інших фінансових інститутів

Основні функції та операції комерційного банку. Формування ресурсної бази комерційного банку. Активи комерційного банку. Структура доходів та витрат банківської установи. Основні показники діяльності банку. Державне регулювання банківської діяльності.

Основи діяльності страхових компаній. Ощадні банки, ощадно-кредитні асоціації та кредитні спілки. Ощадна справа в Україні. Інвестиційні банківські фірми, як універсальні посередники на ринку фінансових послуг. Діяльність недержавних пенсійних фондів.

Тема 3.8. Основи організації та функціонування фондового ринку

Сутність та значення фондового ринку, його структура та основні функції. Класифікація фондових ринків. Основи функціонування біржового фондового ринку. Умови обігу цінних паперів на фондовій біржі. Позабіржовий фондовий ринок, його призначення та основи організації.

Інфраструктура фондового ринку. Кліринг та розрахунки за угодами щодо цінних паперів, клірингові палати. Основи депозитарної та реєстраторської діяльності. Професійна діяльність на ринку цінних паперів. Основні напрямки державного регулювання фондового ринку.

Тема 3.9. Інформаційне забезпечення фондового ринку

Інформаційне забезпечення та “прозорість” фондового ринку. Рейтингові агентства, їх роль на ринку. Інформація в пресі про ринкові цінні папери та її аналіз. Історія виникнення, сутність та роль фондових індексів на ринку цінних паперів. Основні типи фондових індексів.

Тема 3.10. Основи функціонування кредитного ринку

Сутність і значення, основи організації і структура кредитного ринку. Функції кредитного ринку. Державний кредит, його форми та види. Банківське кредитування. Системи рейтингу кредитів та позичальників. Вартість кредитних інструментів. Комерційне кредитування. Державне регулювання кредитного ринку.

Тема 3.11. Валютний ринок: основи організації та функціонування

Основи функціонування валютного ринку. Учасники валютного ринку. Види операцій з валютою. Міжнародні фінансові центри по торгівлі валютою. Особливості формування та розвитку валютного ринку в Україні. Валютне регулювання та валютний контроль. Здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку. Валютний ділінг в банках.

Тема 3.12. Міжнародний фінансовий ринок: учасники і фінансові інструменти

Основи функціонування міжнародного фінансового ринку. Учасники міжнародного фінансового ринку. Діяльність міжнародних фінансових інститутів та організацій. Фінансові інструменти міжнародного ринку та їх емітенти. Ринок єврооблігацій, євроакцій та єврокредитів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» № 3480-IV від 23 лютого 2006 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
2. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів» від 30.10.1996 № 448/96-ВР зі змінами та доповненнями. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ligazakon.ua.
3. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080 – VI зі змінами та доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ligazakon.ua.
4. Лук'янов В.С. Сучасні фінансові ринки: [монографія] / В. С. Лук'янов. – Київ: Знання, 2013. – 479 с.
5. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг: [навч. посібник] / С.В. Науменкова С.В. Міщенко. – К.: Знання, 2010. – 532 с.
6. Фінанси: [підручник] / [І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.]; за ред. І.О. Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2017. – 728 с.
7. Фондовий ринок: [підручник] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 1. – К.: Знання, 2015. – 621 с.
8. Фондовий ринок: [підручник] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 2. – К.: Знання, 2016. – 686 с.
9. Фондовий ринок: [практикум] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2017. – 718 с.
10. Цінні папери: [підручник] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. — К.: Знання, 2011. – 1094 с.

11. Цінні папери: практикум: [навч. посіб.] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2013. – 791 с.
12. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: [підручник] / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, 2015. – 535 с.

4. ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 4.1. Основи фінансів підприємств

Сутність фінансів підприємств. Фінанси підприємств як найважливіша ланка фінансової системи країни. Вплив різних форм організації бізнесу та галузевих особливостей та організацію фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Система управління фінансами підприємств. Фінансові ресурси підприємств.

Тема 4.2. Організація фінансової діяльності підприємств

Поняття та основні принципи організації фінансової діяльності підприємств. Організаційна структури підприємства та роль фінансової служби в ній. Обов'язки фінансового персоналу. Управління окремими аспектами фінансової діяльності підприємства на основі «центрів відповідальності». Погляд на суб'єкт господарювання з точки зору чотирьох основних циклів: цикл витрат, цикл виробництва, цикл доходів, цикл фінансування (інвестицій). Структуризація основних циклів. Інструменти вдосконалення організації фінансової діяльності. Організація фінансової служби з врахуванням основних фінансових процесів. Оцінка ефективності організації фінансової діяльності підприємств.

Тема 4.3. Інформаційна база фінансів підприємств

Джерела фінансової інформації. Фінансова звітність її призначення і роль. Склад фінансової звітності підприємств: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, примітки до фінансової звітності. Користувачі звітності та їх інформаційні потреби. Призначення окремих компонентів фінансової звітності. Міжнародні принципи стандартизації фінансового обліку та звітності. Основні відмінності НП(с)БО та Міжнародних стандартів фінансової звітності. Застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. Концептуальна основа IFRS. Трансформація фінансової звітності, складеної за НП(с)БО в фінансову звітність за IFRS. Консолідована та комбінована фінансова звітність. Прогнозування даних фінансової звітності.

Тема 4.4. Грошові розрахунки підприємств

Сутність і призначення грошових розрахунків в господарській діяльності підприємств. Порядок відкриття поточних та інших рахунків підприємствами у банках. Види грошових розрахунків: готівкові і безготівкові. Розрахунки платіжними дорученнями. Розрахунки вимогами-дорученнями. Розрахунки чеками. Розрахунки акредитивами. Вексельна форма розрахунків. Клірінгові розрахунки. Розрахунки з використанням факторингу. Готівкові розрахунки. Електронні засоби. Порядок пред'явлення претензій по розрахунках

Тема 4.5. Система моніторингу показників фінансової діяльності підприємства

Сутність та послідовність основних етапів побудови системи моніторингу показників фінансової діяльності підприємства. Необхідність аналізу фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Балансові показники. Показники звіту про прибутки та збитки. Показники руху грошових засобів. Показники рентабельності та ліквідності. Показники оцінки підприємства. Розрахунок коефіцієнтів ринкової вартості.

Тема 4.6. Формування власного капіталу підприємства

Мобілізація фінансових ресурсів у власний капітал підприємств різних правових форм організації бізнесу. Структура власного капіталу підприємства за даними балансу. Функції власного капіталу. Цілі і методи зміни структури та величини власного капіталу. Сутність і склад резервного капіталу підприємства. Додатковий капітал. Неоплачений та вилучений капітал. Нерозподілений прибуток. Приховані резерви як джерело фінансування діяльності підприємства. Призначення і джерела формування статутного капіталу підприємства за видами власності. Визначення розміру статутного капіталу. Методи оцінювання внесків засновників підприємства у статутний капітал. Співвідношення оплаченої та неоплаченої часток статутного капіталу: кількісне визначення, законодавче регулювання. Шляхи збільшення статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю, приватних підприємств. Методи збільшення статутного капіталу шляхом перерозподілу загального капіталу підприємства без його зростання. Фактори і методи зменшення статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю та приватних підприємств.

Тема 4.7. Амортизаційна політика підприємства

Структура основних засобів підприємств. Виробничі та невиробничі основні засоби. Знос та амортизація. Сутність і зміст амортизаційної політики підприємства. Методи нарахування амортизаційних відрахувань та їх вибір. Використання амортизаційних відрахувань. Визначення амортизації з метою оподаткування. Вплив різниць податкової та фінансової оцінки основних засобів на величину амортизаційних відрахувань та розмір прибутку з метою оподаткування.

Тема 4.8. Кредитування підприємства

Сутність, мета та призначення кредитної політики. Інструментарій кредитної політики. Шляхи застосування окремих інструментів кредитної політики підприємств в сучасній фінансовій практиці. Управління дебіторською заборгованістю в рамках кредитної політики підприємства.

Тема 4.9. Фінансове планування

Система прогнозування фінансової діяльності. Розробка фінансової стратегії суб'єкта господарювання. Зміст та призначення бюджетів. Види

бюджетів. Взаємозв'язок між бюджетами. Порядок організації бюджетного процесу на підприємстві. Методи регулювання та балансування бюджетів. Стратегічні підходи до бюджетного планування. Планування доходів. Графік грошових надходжень. Складання кошторису змінних та постійних витрат. Графік погашення заборгованості.

Тема 4.10. Фінансовий контролінг в системі фінансів підприємства

Поняття фінансового контролінгу. Функції фінансового контролінгу. Принципи, зміст та послідовність етапів побудови системи фінансового контролінгу на підприємстві. Характеристика окремих видів фінансового контролінгу: стратегічний контролінг, поточний контролінг, оперативний контролінг. Інструментарій фінансового контролінгу. Управлінський облік в системі аналізу суб'єктів господарювання. Система управлінської звітності підприємств. Основні види звітів.

Тема 4.11. Дивідендна політика підприємства

Економічна сутність дивідендів та основні теоретичні концепції щодо дивідендної політики підприємства. Зміст дивідендної політики підприємства та її інструменти. Фактори, що визначають дивідендну політику: стадія життєвого циклу підприємства, наявність джерел капіталу, законодавчі обмеження, параметри ринку цінних паперів, інтереси власників. Типи дивідендної політики. Методи нарахування дивідендів. Форми виплати дивідендів. Порядок виплати дивідендів. Вплив дивідендної політики на фінансовий стан підприємства.

Тема 4.12. Оподаткування підприємств

Податковий Кодекс України. Види податків та порядок їх сплати в Україні. Функції податків, класифікація податків. Прямі та непрямі податки. Суть, об'єкти, порядок відрахувань і сплати податків. Платники податків. Ставки податків. База оподаткування. Податкове адміністрування.

Загальна та спрощена система оподаткування, їх застосування підприємствами. Сутність податкової політики підприємства.

Корпоративний податковий менеджмент у діяльності підприємства. Цілі, які реалізуються корпоративним податковим менеджментом. Функції корпоративного податкового менеджменту. Корпоративне податкове планування та регулювання.

Податковий контроль на підприємстві. Оптимізація податкових платежів. Ухилення від оподаткування. Відповідальність платників податків за своєчасність та повноту податкових платежів

Тема 4.13. Фінансова діяльність підприємств у сфері зовнішньоекономічних відносин

Зміст зовнішньоекономічної діяльності підприємства за видами грошових потоків. Планування валютних ресурсів підприємства. Державне регулювання

зовнішньоекономічної діяльності: ліцензування, квотування, регулювання валютних операцій підприємства.

Правила ІНКОТЕРМС. Типові платіжні умови зовнішньоекономічних контрактів. Фінансові інструменти розрахунків за експортними контрактами (засоби перерахування коштів у міжнародній торгівлі). Валютні ризики в діяльності підприємства та їх запобігання. Факторинг і форфейтинг у зовнішньоекономічній діяльності. Правова основа зовнішньоекономічної діяльності.

Визначення бази оподаткування вартості товару при нарахуванні мита, акцизного податку та податку на додану вартість. Визначення митної вартості товару, завезеного на митну територію України. Визначення митної вартості товару, вивезеного з митної території України

Тема 4.14. Фінансова санація та банкрутство підприємств

Економічна сутність та зміст фінансової кризи на підприємстві. Поняття антикризового управління та його мета. Принципи антикризового управління. Діагностика (прогнозування) банкрутства підприємств. Кількісні та якісні методи прогнозування банкрутства суб'єктів господарювання. Етапи фінансової стабілізації. Внутрішні та зовнішні джерела фінансової стабілізації підприємств. Економічна сутність санації. Організація фінансової санації. Санація балансу. Сутність та методи реструктуризації суб'єктів господарювання. Форми та фінансовий механізм реорганізації підприємств. Економіко-правові засади банкрутства підприємств. Порядок оголошення підприємства банкрутом. Поняття ліквідаційних процедур. Сутність мирової угоди. Вплив зовнішніх факторів на реорганізацію підприємства. Злиття та поглинання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бедринець М.Д. Фінанси підприємств: [навч. посіб.] / М.Д. Бедринець, Л.П. Довгань. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.
2. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: [підручник] / С.Я. Боринець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2006. – 494 с.
3. Бригхем Ю. Финансовый менеджмент / Ю. Бригхем, М. Эрхард. – 10-е изд. – СПб.: 2009. – 960 с.
4. Варналій З.С. Податкова система: [підручник] / З.С. Варналій, М.В. Романюк. – К.: Знання України, 2019. – 567 с.
5. Воловець Я.В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посібник] / Я.В. Воловець. – К.: Алерта. – 2009. – 200 с.
6. Податкова система: [навч. посіб.] / [І.О. Лютий, Л.М. Демиденко, М.В. Романюк та ін.] / за ред. І. О. Лютого. – К.: Центр учбової літератури, 2009. — 456 с.
7. Слав'юк Р.А. Фінанси підприємств: [підручник] / Р.А. Слав'юк. – К: Центр учбової літератури, 2010. – 460 с.

8. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: [навч. посібник] / О.О.Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
9. Управління фінансами суб'єктів господарювання : практикум: [навч. посіб.] / [А.П. Вожжов, С.В. Сорокіна, І. В. Колесова та ін.]; за ред. А.П. Вожжова. – К.: Знання, 2014. – 324 с.
- 10.Фінанси підприємств: [підручник] / авт. кол.; за ред. проф. А.М. Поддєрьогіна; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К.: КНЕУ, 2013. - 519 с.
- 11.Фінанси: [підручник] / [І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.]; за ред. І.О. Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2017. – 728 с.
- 12.Фінансова безпека підприємства: навч. посібник / З.С. Варналій, З.Б. Живко, Р.Р. Білик, С.В. Онищенко, М.О. Живко; за ред. З.С. Варналія. – Львів: Ліга-Прес, 2018. – 300 с.
- 13.Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: [підручник] / В.М. Шелудько. – К.: Знання, 2013. – 439с.

5. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 5.1. Об'єктивна необхідність та економічна сутність міжнародних фінансів

Фінансова наука про міжнародні фінанси. Призначення міжнародних фінансів. Основні канали руху міжнародних фінансів. Міжнародні фінанси як економічна категорія.

Місце і роль міжнародних фінансів у сучасній світогосподарській системі. Глобалізація міжнародних фінансів.

Формування світових центрів. Основні складові елементи міжнародного фінансового центру. Лондон, Нью-Йорк та Токіо як основні фінансові центри. Інші фінансові центри Європи та світу.

Тема 5.2. Склад і структура міжнародного фінансового ринку

Призначення та головна функція міжнародного фінансового ринку. Структура фінансових ринків.

Міжнародний валютний ринок як економічна категорія. Суб'єкти міжнародного валютного ринку. Територіальне розташування валютних ринків. Найбільші регіональні валютні ринки. Ринок євровалют. Система СВІФТ.

Міжнародний ринок позичкових капіталів та його основні сегменти. Ринок синдікованих капіталів.

Тема 5.3. Операції на міжнародному валютному ринку

Світові ринки золота. Золоті аукціони. Операції на девізних ринках. Поточні валютні операції. Валютні операції, пов'язані з рухом капіталу. Види валютних операцій: "спот", "форвард", "своп".

Валютна біржа. Ф'ючерсні валютні операції, валютний опціон, валютний арбітраж.

Міжнародні розрахункові операції: акредитив, переказний вексель, відкритий банківський рахунок, консигнація.

Тема 5.4. Розвиток міжнародного ринку цінних паперів

Міжнародний ринок акцій. Види акцій. Капіталізація ринку. Міжнародний ринок облігацій. Види облігацій. Зарубіжні облігації. Єврооблігації. Приватні та інституційні інвестори.

Діяльність фондових бірж на міжнародному ринку цінних паперів. Первинний та вторинний ринки цінних паперів. Фондова біржа. Діяльність Нью-Йоркської, Лондонської та Токійської фондових бірж.

Тема 5.5. Функціонування міжнародного ринку кредитних ресурсів

Форми міжнародного кредиту. Комерційний та фінансовий кредити. Приватні, урядові кредити та кредити міжнародних організацій. Змішані кредити.

Міжнародний фінансовий лізинг як економічна категорія. Валютні умови міжнародного лізингу.

Зовнішня заборгованість країн, що розвиваються. Криза заборгованості. Заборгованість розвинутих країн. Заборгованість країн з перехідною економікою. Динаміка зовнішнього боргу України. Показники норми обслуговування державного боргу (НОБ) та міжнародної валютної ліквідності (МВЛ). Структура МВЛ.

Тема 5.6. Світові валютно-фінансові системи та їх еволюція

Національна та світова валютні системи. Міжнародні валютно-фінансові відносини.

Паризька система золотомонетного стандарту. Генуезька система золотодев'язного стандарту.

Бреттон-Вудська валютно-фінансова система та її основні принципи. Спеціальні права запозичення (СПЗ). Головні положення Кінгстонської валютно-фінансової системи.

Тема 5.7. Розвиток регіональних валютно-фінансових угруповань

Валютні блоки: стерлінговий, доларовий, золотий.

Валютні зони: стерлінгова, доларова та зона французького франка. Інші валютні зони.

Європейська валютна система та її складові. Регіональна міжнародна валютна одиниця ЕСВ, склад її «валютного кошику». Європейський валютний союз та проблеми його функціонування. Структура Європейського центрального банку (ЄЦБ). Євро: проблеми та перспективи функціонування.

Тема 5.8. Міжнародні економічні організації як суб'єкти міжнародних фінансів

Економічні організації системи ООН. Фінансові функції Генеральної Асамблеї (ГА), Економічної і Соціальної Ради (ЕКОСОП) та Секретаріату ООН. Організація Об'єднаних Націй по промисловому розвитку (ЮНІДО). Програма розвитку ООН (ПРООН). Європейська економічна комісія ООН (ЄЕК).

Міжнародні та регіональні економічні структури. Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР). Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК). Північноамериканська зона вільної торгівлі (НАФТА). Чорноморське економічне співтовариство (ЧЕС). Співдружність незалежних держав (СНД).

Особливості функціонування фінансової системи ЄС. Європейський інвестиційний фонд (ЄІФ).

Тема 5.9. Міжнародні фінансові інституції

Міжнародний валютний фонд (МВФ). Політика траншів. Механізм розширеного фінансування.

Світовий банк (СБ) та його складові: Міжнародний банк реконструкції і розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку (МАР), міжнародна

фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство по гарантіях інвестицій (БАГІ), Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок (МЦВІС), Банк міжнародних розрахунків (БМР).

Регіональні фінансово-кредитні установи. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ). Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Міжамериканський банк розвитку (МаБР). Азіатський банк розвитку (АзБР). Група Африканського банку розвитку (АфБР). Арабський фонд економічного і соціального розвитку (АфЕСР). Ісламський банк розвитку (ІБР). Міждержавний банк СНД.

Тема 5.10. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин

Міжнародне фінансове право. Норми та джерела міжнародного права у сфері міжнародних фінансів. Міжнародна фінансова політика та її реалізація. Ринкове та державне регулювання валютних відносин. Валютна політика та її форми. Валютні обмеження. Міждержавне регулювання ціни золота. Податкова політика держави. Державне регулювання міжнародних кредитних відносин. Національне регулювання іноземних інвестицій.

Наднаціональна координація міжнародних валютно-фінансових відносин.

Тема 5.11. Заборгованість у системі міжнародних фінансів

Геополітика світового боргу. Показники зовнішнього боргу. Світова економіка та світовий борг.

Криза світової заборгованості. Основні недоліки системи регулювання світових потоків капіталу. Роль міжнародних фінансових організацій в регулюванні зовнішнього боргу.

Управління зовнішнім боргом. Світові інструменти боргу. Методи управління зовнішнім боргом. Правові аспекти регулювання боргу. Програмне управління зовнішнім боргом.

Тема 5.12. Міжнародні розрахунки та платіжний баланс

Поняття міжнародних розрахунків. Типи та форми міжнародних розрахунків. Валютно-фінансові та платіжні умови міжнародних операцій. Валютні кліринги та їх форми.

Традиційні методи фінансування міжнародної торгівлі. Процес фінансування. Види акредитиву. Імпортний та експортний акредитив. Сучасні технології і товарні акредитиви. Інші методи фінансування зовнішньої торгівлі. Інститути, що фінансують зовнішню торгівлю. Ризики та їх види. Методи мінімізації затрат та ризиків у фінансуванні торгівлі.

Поняття платіжного балансу та взаємозв'язок рахунків. Способи використання інформації платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Сучасна класифікація статей платіжного балансу за методикою МВФ. Стан рівноваги платіжного балансу. Оцінка позицій платіжного балансу. Економічні фактори, що впливають на стан платіжного балансу. Процес правки платіжного балансу.

Тема 5.13. Визначальна роль валютного курсу в системі міжнародних фінансів

Економічні функції валютного курсу. Валютне котирування. Купівельна спроможність валюти. Валютний кошик. Фактори, які впливають на валютний курс.

Методика визначення валютних курсів. Реально та договірно фіксовані валютні курси. Плаваючі валютні курси.

Конвертованість валют. Вільно конвертовані, частково конвертовані та неконвертовані валюти. Зовнішня та внутрішня конвертованість. Класифікатор іноземних валют.

Тема 5.14. Гроші як основа фінансових ресурсів

Закони грошового обігу та основні тенденції його динаміки. Девальвація. Ревальвація. Демонетизація. Реставрація. Деномінація. Стійкість грошового обігу. Інфляція. Дефляція. Сучасні теорії грошового обігу та інфляція.

Тема 5.15. Шляхи становлення національної валютно-фінансової системи України

Формування системи валютного регулювання і валютного контролю. Основні пріоритети розвитку експертного сектора. Інші шляхи зростання валютних надходжень. Активізація інвестиційної діяльності.

Становлення валютного і фінансового ринку України та формування його суб'єктів. Діяльність НБУ та комерційних банків на фінансовому ринку України.

Сучасні проблеми функціонування повноцінної національної валюти.

Тема 5.16. Проблеми та перспективи входження України в міжнародну фінансову систему

Об'єктивна необхідність інтеграції України в систему міжнародних фінансів. Залучення іноземного капіталу у вигляді прямих інвестицій. Привабливість економіки України для іноземних інвесторів.

Стан та перспективи співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями. Співпраця з МВФ, СБ, ЄБРР та іншими міжнародними інституціями.

Тема 5.17. Оподаткування в системі міжнародних відносин

Сутність та сучасні проблеми міжнародного оподаткування. Особливості міжнародного оподаткування. Офшорні центри в системі міжнародного оподаткування.

Тема 5.18. Міжнародний фінансовий менеджмент

Сутність та загальні напрями міжнародного фінансового менеджменту. Специфіка проблем міжнародного фінансового менеджменту. Особливості сучасного міжнародного фінансового менеджменту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: [підручник] / С.Я. Боринець. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2009. – 582 с.
2. Боринець С.Я. Теорія та практика світових фінансів / С.Я. Боринець. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2016. – 350 с.
3. Боринець С.Я. Міжнародні фінанси: [підручник] / С.Я. Боринець. – К.: Знання, – 2006. – 494 с.
4. Бурковська А.В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах: [навч. посібник] / А.В. Бурковська, Т.І. Лункіна. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 208 с.
5. Міжнародні фінанси. Кредитно-модульний курс: [навч. посібник] / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова, М. І. Барановська. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : ЦУЛ, 2011. – 288 с.
6. Міжнародні фінанси: [навч. посібник] / За ред. М.І. Макаренка та І.І. Дьяконової. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 548 с.
7. Науменкова С.В. Валютне регулювання / С.В. Науменкова, К.Ф. Черкашина. – К.: ЦП «Компринт», 2013. – 155 с.
8. Пебро М. Международные экономические, валютные и финансовые отношения: пер. с франц./ Общ. ред. Н.С. Бабинцевой. – М.: Прогресс, Универс, 1994. – 496 с.
9. Співробітництво з Міжнародними фінансовими організаціями [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=43251
10. Фінанси: [підручник] / [І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій та ін.]; за ред. І.О. Лютого. – К.: Вид-во Ліра-К, 2017. – 728 с.
11. Фондовий ринок: [підручник] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 1. – К.: Знання, 2015. – 621 с.
12. Фондовий ринок: [підручник] / [В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.]; за ред. В.Д. Базилевича. Книга 2. – К.: Знання, 2016. – 686 с.